

Tartu Ülikool
Arvutiteaduse instituut
Infotehnoloogia mitteinformaatikutele õppekava

Terje Mäesalu

**Õppetööga seotud andmekaitserakenduse
nõuete väljaselgitamine
agent-orienteeritud eesmärgimudeli abil
Magistritöö (15 EAP)**

Juhendaja: Kerli Mooses, PhD

Tartu 2023

Õppetööga seotud andmekaitserakenduse nõuete väljaselgitamine agent-orienteeritud eesmärgimudeli abil

Lühikokkuvõte: Tartu Ülikool töötleb oma põhitegevuse eesmärgil erinevaid isikuandmeid. Selleks, et töötajad teeksid isikuandmete töötlemisel õigeid otsuseid, tuleb neid nõustada ja koolitada. Selle juures saavad abiks olla infotehnoloogilised lahendused, mis hõlbustavad nii andmekaitsealaste teadmiste omandamist kui ka vajaliku info kiiremat leidmist. Magistritöö põhieesmärk on välja selgitada Tartu Ülikooli õppejõudude ja õppekorraldusspetsialistide andmekaitsealaste teadmiste omandamist toetava rakenduse funktsionaalsed, kvaliteedi- ja emotsionaalsed nõuded. Töö alameesmärk on testida agent-orienteeritud eesmärgimudeli kasutamist nõuete väljaselgitamisel nende inimeste seas, kellel ei ole põhjalikke IT-teadmisi.

Töös koostati esialgne eesmärgimudel, mille puhul tugineti olemasolevale dokumentatsioonile, pilootuuringus tehtud intervjuudele ning andmekaitse spetsialisti senistele eksperditeadmistele ja töökogemusele. Seejärel tehti fookusgrupi intervjuud sihtrühma esindajatega (õppejõud ja õppekorraldusspetsialistid), kasutades abivahendina loodud eesmärgimudelit. Intervjuude käigus lisandunud nõuete alusel täiendati esialgset eesmärgimudelit. Esialgse rakenduse ulatuse ehk minimaalse elujõulise toote (MVP) määramisel kasutati MoSCoW meetodit. MVP alusel koostati rollimudelid ja kasutuslood. Lisaks selgus eesmärgimudeli kasutatavuse analüüsist, et see on kasulik tööriist, mida kasutada funktsionaalsete, kvaliteedi- ja emotsionaalsete nõuete väljaselgitamiseks inimeste seas, kellel ei ole informaatiku taust.

Võtmesõnad: agent-orienteeritud modelleerimine, eesmärgimudelid, kasutajauuring, MoSCoW meetod, minimaalne elujõuline toode (MVP), kasutuslood, andmekaitse, nõuete analüüs, nõuete väljaselgitamine

CERCS: P170

Identification of requirements for a study-related data protection application using an agent-oriented goal model

Abstract: The University of Tartu processes various personal data for the purposes of its core business. The staff needs advice and training to ensure that they make the right decisions when processing personal data. Information technology solutions can help facilitate acquiring

knowledge in data protection and finding the necessary information more quickly. The main goal of this master's thesis is to identify the functional, quality and emotional requirements for an application supporting the acquisition of data protection knowledge by the teaching staff and academic affairs specialists at the University of Tartu. The secondary aim of the thesis is to test the use of an agent-oriented goal model to identify the requirements of people without in-depth IT knowledge.

During the thesis, an initial goal model was drawn up based on existing documentation, interviews conducted in a pilot study and the professional expertise and experience of the senior specialist for data protection. Then, focus group interviews were carried out with representatives of the target group (teaching staff and academic affairs specialists), using the created goal model as a tool. The initial goal model was improved considering the requirements added as a result of the interviews. The MoSCoW method was used to determine the scope of the initial application, i.e., the minimum viable product (MVP). Based on the MVP, the role models and user stories were developed. A feasibility analysis of the goal model revealed that it is a useful tool for identifying the functional, quality and emotional requirements among people with no background in computer science or experience in using the solution created.

Keywords: agent-oriented modelling, goal models, user survey, MoSCoW method, minimum viable product (MVP), user stories, data protection, requirements analysis, identification of requirements

CERCS: P170

Litsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Terje Mäesalu,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

„Õppetööga seotud andmekaitserakenduse nõuete väljaselgitamine agent-orienteeritud eesmärgimudeli abil“,

mille juhendaja on Kerli Mooses,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace'is kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, alates **09.05.2023** kuni **09.05.2028**, autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Terje Mäesalu
08.05.2023